

Notitie Beheersmaatregelen Valleihopper 2022 - Foodvalley gemeenten

Concept 15062022

Voorstel aan de bestuurscommissie:

- Met in achtneming van het ambtelijk advies, richting te bepalen welke maatregelen regionaal of lokaal uit te voeren.
  - Dit voor te leggen ter besluitvorming aan de colleges en waar nodig de gemeenteraad vanaf het 3^e 2022;
    1. Tegengaan oneigenlijk gebruik Valleihopper
    2. Geen ritten voor pashouders met een scootmobiel/driewiel fiets <5km
    3. Kilometerbudget verlagen van 2.500 naar 1.500
    4. Aanpassing klanttarief (reizigersbijdrage)
    5. Laatboekopslag
    6. Gebruik alternatieve vervoersvormen/voorzieningen stimuleren (zoals haltetaxi, vrijwilligersvervoer, e.d.)
-

1. Inleiding

De Valleihopper is een vervoersvoorziening in de Regio FoodValley. Vanaf 3 april 2022 wordt door de Valleihopper alleen nog Wmo-vervoer georganiseerd voor inwoners van de Gelderse gemeenten. Voor bewoners van de Utrechtse gemeente wordt naast het Wmo-vervoer ook het OV vangnet aangeboden. Het Wmo-vervoer is een verantwoordelijkheid van de gemeenten in de Regio Foodvalley. Deze doelgroep reist voor een relatief kleine bijdrage (reizigersbijdrage) met de Valleihopper. Daarvoor wordt door de gemeenten vanuit de Wmo een Wmo-vervoerspaspas verstrekt. Dankzij dit vervoer kunnen de Regio Foodvalley inwoners deelnemen aan de samenleving (participatie bevorderend).

De Valleihopper is georganiseerd als GR BVO. De portefeuillehouders van de deelnemende gemeenten vormen het bestuur. Het gaat om de gemeenten Barneveld, Ede, Nijkerk, Renswoude, Scherpenzeel, Veenendaal, Rhenen en Wageningen.

In deze notitie worden voorstellen gedaan voor het nemen van beheersmaatregelen voor de Valleihopper, teneinde deze toekomstbestendig te maken. Hiervoor schetsen wij in hoofdstuk 2 de aanleiding voor het nemen van deze maatregelen. In de hoofdstukken 3 en 4 komt het financieel kader terug. In hoofdstuk 5 een verkenning van de mogelijkheden voor het treffen van maatregelen. En tenslotte gaan we in hoofdstuk 6 in op het proces dat we gezamenlijk moeten doorlopen.

Deze notitie dient ter bespreking in de Bestuurscommissie Basismobiliteit. Streven is om als acht Foodvalley-gemeenten zoveel mogelijk hierin samen op te trekken. Op basis van deze notitie kunnen gemeenten intern een besluitvormingsprocedure doorlopen.

2. Aanleiding

De aanleiding tot het nemen van beheersmaatregelen is vierledig:

- De provinciale subsidie valt weg uit de Valleihopper.
- Het OV-vangnet binnen de Valleihopper is voor de Gelderse gemeenten overgegaan naar haltetaxiRRReis.
- Door vergrijzing is de verwachting dat het aantal Wmo-pashouders van de Valleihopper de komende jaren gaat toenemen.
- Verwachte toename van kosten door hogere indexering.

Aanleiding 1: Provinciale subsidie valt weg

De provincie Gelderland betaalde voor alle gemeenten binnen de Regio Foodvalley een subsidie voor het Wmo-vervoer en een subsidie in de tegemoetkoming in de kosten voor het beheerbureau. In 2019 heeft de provincie besloten om deze subsidie vanaf 2021 in vier jaar af te bouwen. Door het wegvallen van de provinciale subsidie heeft dit gevolgen voor de exploitatie van de Valleihopper en is het aannemelijk dat de kosten voor de gemeenten gaan toenemen. In onderstaande tabel hebben we de provinciale bijdrage in beeld gebracht voor de jaren 2021 tot en met 2024 en is de afbouw duidelijk zichtbaar. De provinciale bijdrage bestaat uit een bijdrage aan het vraagafhankelijk vervoer (Wmo) en aan het Beheerbureau.

	<u>2021</u>	<u>2022</u>	<u>2023</u>	<u>2024</u>
Vraagafhankelijk vervoer	588.804	402.350	206.204	0
Beheerbureau	99.436	67.948	34.823	0
TOTAAL	688.240	470.298	241.027	0

Tabel 1: provinciale bijdrage Valleihopper 2021-2024 (in euro's)

Aanleiding 2 OV-vangnet binnen Valleihopper is stopgezet

Het OV-vangnet is voor de Gelderse gemeenten per 3 april jl. beëindigd. Dit deur tot deur vervoer is vervangen door HaltetaxiRRReis. Vanwege het feit dat het deur tot deur vervoer heeft plaatsgemaakt voor halte tot halte vervoer zien we nu al in de praktijk dat dit leidt tot een toename van het aantal Wmo-pashouders in sommige gemeenten. Meer instroom leidt dan tot hogere kosten voor de gemeenten. Het gaat om een groep reizigers voor wie de haltetaxiRRReis geen alternatief is. We hebben op dit moment nog geen definitief beeld van de omvang van deze groep. Het is de bedoeling om de komende periode de benodigde data te verzamelen om zo regionaal goed te monitoren hoe groot de toename is van het aantal Wmo-pashouders in de regio Foodvalley.

Aanleiding 3 Toename aantal pashouders door vergrijzing

Tenslotte verwachten we als gemeenten de komende jaren een groei van het aantal Wmo-pashouders. Een groei als gevolg van de vergrijzing. Het aantal ouderen neemt toe, daarnaast worden ouderen ook ouder. Tegelijkertijd blijven ouderen langer zelfstandig thuis wonen, zodat vervoer naar voorzieningen vaker aan de orde zal zijn. Deze groei verschilt per gemeente en is mede ook afhankelijk van de aanwezigheid van andere vervoersvoorzieningen.

Aanleiding 4 Hogere kosten door hogere indexering

Jaarlijks worden de tarieven voor het vervoer geïndexeerd. Binnen het vervoerscontract wordt de NEA-index gehanteerd. De verwachting is dat deze indexering hoger uitvalt dan waarmee is gerekend (2%). Redenen zijn de stijging van de brandstofprijzen en de personeelstekorten (inflatie) Dit is een ontwikkeling die voor het komend jaar actueel is en waar wel rekening mee gehouden moet worden. Ofwel: het tarief zou de komende tijd kunnen gaan toenemen. Het is nog niet te zeggen hoe de situatie gaat zijn na 2023.

Om op deze ontwikkelingen in te kunnen inspelen is in de afgelopen periode onderzocht welke beheersmaatregelen genomen kunnen worden om de Valleihopper toekomstbestendig te maken. In deze notitie wordt een aantal maatregelen kort toegelicht. En wordt een voorstel gedaan welke maatregelen we in de Regio Foodvalley willen invoeren. Elke gemeente zal hierover een eigen besluit moeten nemen. Deze notitie is daarbij richtinggevend en onderbouwend.

3. Ontwerpbegroting 2023-2026

De Ontwerpbegroting Valleihopper 2023-2026 geeft de ontwikkeling van de Valleihopper voor de komende jaren weer. Er wordt een financieel kader neergezet dat laat zien wat de kostentoeename wordt per gemeente:

	BEGROTING	BEGROTING	BEGROTING	BEGROTING
	2023	2024	2025	2026
Barneveld	€ 472.289	€ 511.482	€ 521.712	€ 532.146
Ede	€ 1.578.227	€ 1.704.424	€ 1.738.512	€ 1.773.283
Nijkerk	€ 491.792	€ 531.789	€ 542.425	€ 553.274
Renswoude	€ 37.334	€ 40.469	€ 41.278	€ 42.104
Rhenen	€ 224.922	€ 243.164	€ 248.027	€ 252.988
Scherpenzeel	€ 79.962	€ 86.629	€ 88.363	€ 90.130
Veenendaal	€ 731.556	€ 790.644	€ 806.456	€ 822.586
Wageningen	€ 420.199	€ 454.250	€ 463.336	€ 472.603
Totaal in €	€ 4.036.281	€ 4.362.851	€ 4.450.109	€ 4.539.114

Tabel 2: Bijdrage Valleihopper van Foodvalley gemeenten 2023-2026

Deze begroting toont een beeld waarin de situatie van voor corona (2019) doorgezet wordt per 2023 e.v.. De groei in de kosten per 2024 t.o.v. 2023 wordt met name veroorzaakt door het wegvallen van de provinciale subsidie. Voor de periode 2024 e.v. is rekening gehouden met een indexering en nog

niet met een volumegroei. Als een volumegroei van het aantal pashouders wordt meegenomen, worden de uitgaven nog hoger.

4. Financiële opdracht

Kanttkening bij vorenstaande moet gemaakt worden met de vraag hoe de realiteit er uit gaat zien. Door de corona-maatregelen en de lockdown in december 2021 liep het vervoersvolume flink terug (naar 50 tot 60%). Nu er geen vervoersrestricties meer zijn sinds 25 maart jl., is het de vraag wat dit betekent voor het vervoersvolume dit gehele jaar. We gaan uit van een nieuwe werkelijkheid. In 2022 zal het herstel zich grotendeels laten zien (mits geen nieuwe crisis zich voordoet) in het vervoersvolume: Wmo-pashouders gaan weer meer reizen met de Valleihopper. Voor de begroting is uitgegaan van een herstel van het vervoersvolume dat in 2019 is gerealiseerd. De ontwerpbegroting per gemeente is de basis om de eigen financiële doelstelling te bepalen.

Los van deze financiële beheersopdracht richten we ons ook op een inhoudelijke opdracht. Daarbij is het doel de eigen kracht en de zelfredzaamheid van de inwoners te versterken. Deze lijn zet in op de mindset van de reiziger. De maatregelen die daarop aansluiten versterken de eigen kracht en verantwoordelijkheid van de reiziger zelf. Daarnaast willen we kijken naar wat er aan extra inzet mogelijk is aan voorliggende voorzieningen.

Naast de genoemde beheersmaatregelen kijken we ook naar de overheadkosten die er zijn voor het beheerbureau van de Valleihopper. Dat wordt apart van deze notitie nog bekeken: deze notitie gaat in op de directe kosten van het vervoer.

5. Verkenning van de mogelijkheden: een keuze

In opdracht van het bestuur van de GR BVO Valleihopper is door het Beheerbureau en door het Regionaal Ambtelijk Overleg in 2021 al onderzoek gedaan naar mogelijkheden voor besparingen. Onderstaand hebben wij deze in beeld gebracht. In bijlage 1 zijn de maatregelen nader beschreven.

<u>Maatregel</u>	<u>Effectiviteit</u>	<u>Kosten/ baten (besparing)</u>	<u>Uitvoerbaarheid</u>	<u>Risico</u>	<u>Regionaal/lokaal</u>
(1)Tegengaan oneigenlijk gebruik Valleihopper	Per gemeente is de effectiviteit verschillend en moeilijk exact te bepalen.	Dit is aan de voorkant niet in beeld te brengen. Dan moet eerst uitgezocht worden om hoeveel cliënten het gaat. Er moeten ook kosten gemaakt worden voor extra controle	Vanwege de Wet bescherming persoonsgegevens is het niet mogelijk om vervoer welke voor rekening van de Wlz en Zvw is uit de ritoverzichten te filteren. Dit heeft als gevolg dat we de Wlz en Zvw niet kunnen aanspreken op hun verantwoordelijkheden. Investing in handhaving kost ook geld. Een kosten-	Reiziger voelt zich meer gecontroleerd en kan dit als negatief ervaren.	Lokaal

			baten analyse zal inzichtelijk maken of de maatregel financieel iets oplevert.		
(2) Geen ritten meer <5 km voor pashouders met scootmobiel / driewiel fiets	De maatregel is financieel gezien beperkt effectief	Per gemeente verschillend. Zie bijlage 1 (voorstel 2). Regionaal € 22.000	Afwijking mogelijk op individueel niveau.	Onduidelijkheid door maatwerkafspraken.	Voorkeur regionaal, lokaal is mogelijk.
(3) Jaarlijks kilometer budget verlagen van 2.500 naar 1.500 per afgegeven indicatie	De maatregel is duidelijk en effectief. Er ontstaat eerder een prikkel om naar alternatieven uit te kijken.	Per gemeente verschillend. Zie bijlage 1 (voorstel 3). Regionaal maximaal om en nabij € 80.000	Individueel maatwerk moet mogelijk blijven.	Er zal meer maatwerk worden geïndiceerd. Dit vraagt meer capaciteit van de WMO consultants.	Voorkeur regionaal, lokaal is mogelijk.
(4) Aanpassing klanttarief	De maatregel is duidelijk en direct financieel effectief. Valleihopper is momenteel een voorziening van deur tot deur tegen een lage eigen bijdrage	Per gemeente verschillend. Zie bijlage 1 (voorstel 4). Regionaal maximaal om en nabij €600.000. Kosten voor compensatie minima zit hierin niet verwerkt	Afhankelijk van keuze hoogte tarief. het heeft de voorkeur om aan te sluiten bij het Haltetaxi tarief.	Raakt de burger direct in de portemonnee en is daarmee impopulair. Minima moeten wellicht gecompenseerd worden. Dit vraagt meer capaciteit bij gemeenten.	Regionaal
(5) Laatboek opslag (€ 3,-)	De maatregel is duidelijk en effectief. Gebruikers zullen eerder hun ritten boeken waardoor ook de uitvoerbaarheid van het vervoer zal verbeteren.	Per gemeente verschillend. Zie bijlage 1 (voorstel 5). Regionaal maximaal om en nabij € 50.000	De maatregel is goed uit te voeren en systeemtechnisch te programmeren	Kan de burger direct in de portemonnee raken. Spontaan ergens naar toe reizen wordt duurder.	Regionaal
(6) Inzet alternatieve vervoersvormen	Per gemeente is de effectiviteit verschillend en niet exact te bepalen	PM	Zodra alle alternatieven duidelijk in beeld zijn, kan het callcenter vrijblijvend doorverwijzen naar alternatieven	Alternatieve voorzieningen zijn vaak afhankelijk van vrijwilligers en hebben daardoor wellicht beperkte capaciteit. Kosten gaan in dit geval waarschijnlijk voor de baten (lange termijn)	Lokaal, regionaal is mogelijk.

Advies

Het ambtelijk advies is om in regionaal verband de maatregelen 3 tot en met 6 uit te werken. Maatregel 1 is niet regionaal uit te voeren, maar kan desgewenst per gemeente opgepakt worden. Voor maatregel 2 is vanwege de beperkte besparing ambtelijk geen draagvlak, maar kan wel per gemeente ingevoerd worden.

Implementatie

Er zal een besluit moeten worden genomen welke maatregelen we gaan invoeren. Volgend op dit besluit zal een implementatieplan komen. In dit plan komt aan de orde hoe we de maatregel op een goede manier kunnen invoeren. Denk bijvoorbeeld aan: Advies van adviesraden en/of reizigerspanel, aanpassing van het beleid, aanpassing van de verordening en communicatie naar de doelgroep.

Alle acht gemeenten die betrokken zijn bij de Valleihopper gaan een keuze maken. De intentie is om in de regio zoveel mogelijk samen op te trekken. Bedoeld om zoveel mogelijk één lijn aan te houden en ook de efficiency te hebben in de uitvoering de uitwerking kunnen we als gemeenten ook zoveel als mogelijk, gezamenlijk optrekken, maar dan is wel van belang dat we maatregelen vaststellen die met elkaar overeenkomen.

6. Stappenplan

Besluitvorming over de beheersmaatregelen kunnen door het college worden genomen (gaat om uitvoering van het beleid). Wel is het goed de gemeenteraad te informeren over de maatregelen die genomen worden.

<u>Wat</u>	<u>Wie</u>	<u>Wanneer</u>
Regionale afstemming	Regionale werkgroep gaat dit verder onderzoeken. Extra regionaal ambtelijk overleg van 8 deelnemende gemeenten Regionaal ambtelijk overleg van 8 deelnemende gemeenten	12 april 2022 17 mei 2022 7 juni 2022
Voorstel bespreken met wethouder	Welke maatregelen wel en welke niet?	Juni 2022
Bestuurlijk Overleg BM	Bespreken	7 juli 2022
College- en raadsvoorstel	Besluitvormend (raad): reizigersbijdrage Valleihopper moet in de Wmo-verordening worden opgenomen.	Augustus/ september, adviesraad September, college Oktober, raadscommissie November, december gemeenteraad
Implementatie beheersmaatregelen	Mogelijkheid verkennen te differentiëren in ingangsdatum.	1 januari 2023

Opmerkingen:

- 1) Ambtelijk is in de regio afgesproken zoveel mogelijk samen op te trekken. Dit betekent dat deze planning onder voorbehoud is van de verdere afspraken in de regio en de voortgang die geboekt wordt.